

5.10.6 RODINNÁ A SEXUÁLNÍ VÝCHOVA

5.10.6.1 Charakteristika a hlavní východiska Rodinné a sexuální výchovy ve výuce:

Hlavní roli v pravidelném a cíleném preventivním a osvětovém působení v Rodinné a sexuální výchově sehrává na 2. stupni předmět **Výchova ke zdraví**, který se o část témat dělí s **Občanskou výchovou a Přírodopisem**, na prvním stupni získávají žáci základní přehled o této problematice v **Prvouce a Přírodovědě**. Žáci se přiměřenou, přístupnou a nenásilnou formou seznamují se základními principy budoucího funkčního rodinného, partnerského a sexuálního života s nezanedbatelným přesahem z oblasti společenské a etické do roviny zdravotní. Moderní člověk pečuje o své zdraví, uvědomuje si jeho hodnotu a chce jej ochraňovat. Vedeme žáky k přijímání zodpovědnosti za vlastní rozhodnutí, a to i v aspektu rodiny, partnerství a zdraví.

Výchova ke zdraví je předmětem, který v širší míře než předměty jiné poskytuje prostor pro otevření diskuse nad vyučovanými tématy - žáci mohou porovnávat shodné prvky i odlišnosti v přístupu k problémům v rodinách, vrstevnických skupinách, v budoucím partnerském soužití, poznávají dopady individuálního rozhodování, učí se předávat si své názory, vztahovat si osvojené poznatky k reálnému životu a volit do budoucna vlastní životní strategie.

Podpůrný a poradenský systém vytváří ve škole především metodik primární prevence – témata sexuality a úskalí rodinného soužití náleží do velmi citlivé, osobní sféry každého jedince a vyžadují v některých situacích individuální, diskrétní a empatický přístup.

Součástí výuky témat Rodinné a sexuální výchovy jsou besedy s odborníky (lékaři, psychology, pracovníky různých center aj.), zařazování výukových filmů a projekty.

5.10.6.2 Očekávané výstupy Rodinné a sexuální výchovy:

VZDĚLÁVACÍ OBLAST V RVP	CÍLOVÉ ZAMĚŘENÍ VO VZHLEDEM K POJETÍ PROBLEMATIKY RODINNÉ A SEXUÁLNÍ VÝCHOVY DLE RVP (k čemu žáka vede)	OČEKÁVANÉ VÝSTUPY DLE RVP (žák)	UČIVO V RVP
Člověk a jeho svět	<p>Poznávání podstaty zdraví i příčin jeho ohrožení, vzniku nemocí a úrazů a jejich předcházení</p> <p>Poznávání a upevňování preventivního chování, účelného rozhodování a jednání v různých situacích ohrožení vlastního zdraví a bezpečnosti i zdraví a bezpečnosti druhých</p>	<ul style="list-style-type: none"> • využívá poznatků o lidském těle k vysvětlení základních funkcí jednotlivých orgánových soustav a podpoře vlastního zdravého způsobu života • rozlišuje jednotlivé etapy lidského života a orientuje se ve vývoji dítěte před a po jeho narození • uplatňuje základní hygienické, režimové a jiné zdravotně preventivní návyky s využitím elementárních znalostí o lidském těle; projevuje vhodným chováním a činnostmi vztah ke zdraví • rozlišuje blízké příbuzenské vztahy v rodině, role rodinných příslušníků a vztahy mezi nimi • vyjádří na základě vlastních zkušeností základní vztahy mezi lidmi, vyvodí a dodržuje pravidla pro soužití ve škole, mezi chlapci a dívkami, v rodině, v obci (městě) 	<p>Partnerství, manželství, rodičovství, základy sexuální výchovy – rodina, vztahy v rodině, partnerské vztahy, osobní vztahy, etická stránka vztahů, etická stránka sexuality</p> <p>rodina – postavení jedince v rodině, role členů rodiny, příbuzenské a mezigenerační vztahy, život a funkce rodiny, práce fyzická a duševní, zaměstnání</p> <ul style="list-style-type: none"> • soužití lidí – mezilidské vztahy
Člověk a zdraví		<ul style="list-style-type: none"> • vysvětlí role členů komunity (rodiny, třídy, spolku) a uvede příklady pozitivního a negativního vlivu na kvalitu sociálního klimatu (vrstevnická komunita, rodinné prostředí) z hlediska prospěšnosti zdraví • respektuje význam sexuality 	<p>dětství, puberta, dospívání – tělesné, duševní a společenské změny</p> <p>sexuální dospívání a reprodukční zdraví – zdraví reprodukční soustavy, sexualita jako součást formování osobnosti, zdrženlivost, předčasná sexuální zkušenost; promiskuita;</p>

		v souvislosti se zdravím, etikou, morálkou a pozitivními životními cíli; chápe význam zdrženlivosti v dospívání a odpovědného sexuálního chování	problémy těhotenství a rodičovství mladistvých; poruchy pohlavní identity
Člověk a společnost	<ul style="list-style-type: none"> • utváření pozitivních vztahů k opačnému pohlaví v prostředí školy i mimo školu • uplatňování vhodných prostředků komunikace 	<ul style="list-style-type: none"> • posoudí a na příkladech doloží přínos spolupráce lidí při řešení konkrétních úkolů a dosahování některých cílů v rodině, ve škole, v obci 	vztahy mezi lidmi zásady lidského soužití

5.10.6.3 Vzdělávací obsah Rodinné a sexuální výchovy:

Předmět	Ročník	Konkretizované výstupy	Konkretizované učivo	Další nabídky a návrhy
Pk	1.	Zná vztahy mezi rodinnými příslušníky (rodiče, děti, bratr, sestra, teta ...) Předvede povolání rodičů, rodinné situace	Lidé kolem nás Rodina Soužití lidí	Příležitostné besedy, preventivní programy a přednášky
	2.	Rozlišuje životní etapy (novorozenec, batole, předškolák,...)	Rodina, lidský život Chování lidí Soužití lidí	
	3.	Rozlišuje jednotlivé etapy lidského života a orientuje se ve vývoji dítěte Uvědomuje si význam a podstatu tolerance, pomoci a solidarity mezi lidmi	Rodina Chování lidí	

Předmět	Ročník	Konkretizované výstupy	Konkretizované učivo	Další nabídky a návrhy
Přv	5.	<p>Vyhledá v encyklopediích a stručně popíše funkce některých orgánů a orgánových soustav člověka</p> <p>Popíše vznik a vývoj jedince, jednotlivé etapy lidského života</p> <p>Uvede potřeby a životní projevy člověka, vybrané vývojové etapy</p> <p>Na konkrétních příkladech zdůvodní význam ohleduplného chování k druhému pohlaví</p>	<p>Člověk je součástí přírody</p> <p>Lidské tělo a vnitřní stavba lidského těla Funkce některých orgánů a orgánových soustav Vývoj jedince Pohlavní rozdíly mezi mužem a ženou Základy lidské reprodukce Základy sexuální výchovy Partnerství a rodičovství</p>	
Ov	6.	Popíše, jak se projevuje spolupráce v rodině, ve škole, obci		
	7.	Seznámí s jednotlivými fázemi lidského života a jejich problematikou	<p>Cyklus lidského života (dětství, dospívání, dospělost, stáří)</p>	
	8.	<p>Vysvětlí, za jakých podmínek může člověk uzavřít manželství</p> <p>Objasní, jaký význam má zodpovědný výběr životního partnera pro jeho budoucí život v dospělosti</p> <p>Zdůvodní význam hmotného zabezpečení mladé rodiny, uvede příklady možných problémů hmotně nezajištěné rodiny mladistvých partnerů</p> <p>Uvede příklady možných důsledků předčasně (neuváženě) založené rodiny, charakterizuje hlavní problémy citově (sociálně) nezralé rodiny</p> <p>Seznámí se základy rodinného práva a etikou rodinných vztahů</p> <p>Vysvětlí, jaký význam má pro děti vyrůstající mimo vlastní rodinu náhradní rodičovská péče</p>	<p>Člověk a jeho rodinný život- manželství (úloha, vstup, konflikty), rozvod, řešení konfliktů, rodičovství (vztah rodičů a dětí, ochrana dítěte), náhradní rodičovská péče, ideál rodinného života, generační problém</p>	
VkZ	6.	<p>Rozlišuje užší i širší příbuzenské vztahy</p> <p>Vlastními slovy popíše rozdělení rolí v rodině</p>	<p>Rodina</p> <p>Můj domov, moje rodina (vliv výchovy, funkce</p>	

Předmět	Ročník	Konkretizované výstupy	Konkretizované učivo	Další nabídky a návrhy
		Projevuje úctu k rodinným tradicím Popíše změny probíhající v období dospívání (tělesné, citové, fyziologické)	rodiny, komunikace, role ženy a muže, kompromis...) Vztahy a pravidla soužití Rodinné tradice a zvyklosti Změny v životě člověka Vztahy mezi chlapci a děvčaty Hygiena v období dospívání Proměny - primární a sekundární znaky, hormony, pohlaví, prepuberta, puberta, adolescence)	
	7.	Vlastními slovy popíše požadavek upřednostňování zdravého bydlení při zařizování bytu, získává představu o sociálním, kulturním a ekonomickém fungování rodiny	Rodina Práva a povinnosti členů rodiny Kdo si hraje, nezlobí (domácí pohoda) Rodina a bydlení (tradice, architektura, estetika, provoz domácnosti, rodinný rozpočet, odpady...)	
	8.	Osvojí si pojmy z oblasti sexuality Uvádí argumenty pro odložení pohlavního života Přijímá odpovědnost za bezpečné sexuální chování	Lidská sexualita Čas prvních lásek Reprodukční zdraví dospívajících a možná ohrožení (slovníček pojmů, rizika předčasného těhotenství, prostituce, incest deviace, úchylnky...) Plánované rodičovství aneb prevence (plánované rodičovství, antikoncepce, kondom,...)	
	9.	Vyjádří svými slovy problémy současné rodiny Na konkrétních příkladech dokládá důležitost rodiny a její význam v současnosti Osvojuje si strategie k řešení zátěžových situací	Rodina Biologické rodičovství Zákon o rodině Rozvodovost v ČR a ve světě Předpoklady pro výchovu dítěte, výchovné vzory Krizové situace v rodině (jejich příčiny a možná řešení) Těhotenství (role otce, matky, rodičovská péče...)	
		Uvádí argumenty pro odložení pohlavního života přijímá odpovědnost za bezpečné sexuální chování Zdůvodní nevhodnost veřejně mluvit o svých intimních záležitostech	Sexuální výchova Různé podoby lásky (homosexualita, lesbismus, deviace, transsexualismus...) Vzory pro partnerství	

Předmět	Ročník	Konkretizované výstupy	Konkretizované učivo	Další nabídky a návrhy
		Pojmenuje způsoby ochrany proti nechtěnému těhotenství Vysvětlí rizika nechráněného pohlavního styku a střídání partnerů Vyjmenuje nejčastější pohlavní choroby, včetně HIV/AIDS Respektuje odlišné přístupy k sexualitě Orientuje se v zákonech	Máme se rádi, na děti máme čas (necking, petting) Plánované rodičovství (prostředky, prevence nechtěného těhotenství...) Následky klopýtnutí v lásce (interrupce, miniinterrupce) Kuplířství, prostituce, pornografie Choroby přenosné pohlavním stykem Rizika při volbě partnera (osobní vlastnosti, rodinné prostředí...) Statistiky Sexualita a zákon	
Př	8.	Popíše stavbu a funkci ženského a mužského pohlavního ústrojí, charakterizuje jednotlivá období nitroděložního vývoje, fáze porodu, jednotlivá období lidského života	Pohlavní soustava	